

Modul összefoglalás: Gender & homoszexualitás

A gender és homoszexualitás elnevezésű modulunk betekintést ad a tanulók és diákok számára a homoszexualitással kapcsolatos kulcsfogalmakhoz és az ezzel kapcsolatos kérdésekhez. Ez kiterjed néhány elméleti kérdésre (biológia, szexuális egészség, gender és szexuális irányultság), amelyeket esettanulmányok segítségével mutatunk be.

1. Szexuális identitás

Az első rész a **szexuális identitások kialakulására és megismerésére** összpontosít. Vizsgálja azokat az alapvető fogalmakat és kérdéseket, amelyekkel a tanárok, diákok és szülők találkozhatnak a homoszexualitás kérdéskörében. Mit jelent, ha valaki meleg vagy biszexuális? Mit tudunk a szexuális irányultság biológiai kérdéséről, és az esetleges ismeretünk hogyan, milyen módon segíthet megmagyarázni a homoszexualitást a tanulóknak? Sajnos sok ilyen terület pontos megértése még mindig valamilyen megoldásra vár. Bár egyes kérdések tudományos magyarázata még várat magára, fontos körvonalaznunk azt, amit szakmai megalapozottsággal ismerünk és tudunk. További célunk ebben a modulban, hogy a homoszexualitást történelmi, társadalmi és pszichológiai kontextusba helyezzük. Az elmúlt években a tudomány komoly lépéseket tett a szexuális irányultság megértésében. Kétségtelen, hogy vannak még megmagyarázásra váró összefüggések, de erős bizonyíték van a szexuális identitásunk biológiai eredetére, különös tekintettel az epigenetikára és a prenatális nemi hormonokra (Rahman, 2014). A kutatások továbbá azt is bizonyítják, hogy a szexuális irányultság és a nemi identitás egyaránt változó, nem pedig rögzített folyamat. Ez azt jelenti, hogy az egyén szexuális irányultságát és a nemi identitást egyfajta spektrumon kell feltérképezni, nem pedig egyetlen kategórián keresztül (Dél-afrikai Köztársaság Tudományos Akadémiája, 2015). A történelem során szinte minden kultúrában és közösségben fellelhetőek a homoszexualitás (elfogadott és elutasított) történetei, mind a férfiak, mind pedig a nők körében, gyakorlatilag minden kultúrában és társadalomban. Ez pedig cáfolja azt az elképzelést, miszerint "szabadon választjuk" vagy szabadon kondicionálható szexuális identitásunk vagy szexuális irányultságunk.

A tartós és pejoratív sztereotípiák azonban továbbra is nagy mértékben negatív irányban alakítják és formálják az LMB-tanulók **önértékelését és külső elfogadását**. Számos kutatás bizonyítja, hogy az LMBT közösségek nagy mértékben tapasztalnak meg diszkriminációt identitásuk miatt, és emiatt alacsony önbecsüléssel élnek. Ez pedig súlyos következményekkel jár személyes fejlődésük során (Riddle-Crilly, 2009). Ezen kívül azok a közösségek is, amelyekben élnek és dolgoznak nagy hatással bírnak pszichológiai és társadalmi jólétükre, és a különböző kultúrák és közösségek erősen eltérő nézeteket vallhatnak a homoszexualitásról. A Homo'poly projekt saját kutatása rámutat, hogy Belgiumban, Németországban, Spanyolországban, Hollandiában és az Egyesült Királyságban sokkal erőteljesebben és tudatosabban fogadják el a homoszexualitást, mint Magyarországon, Lengyelországban vagy Törökországban. Kétségtelen, hogy ebben a vallásnak is nagy szerepe van, de emellett a város-vidék szakadék (a városok jellemzően jobban elfogadják a homoszexualitást) és a generációs szakadék (jellemzően a fiatalok elfogadóbbak, de ez sem minden esetben igaz) is jellemző. Megállapítható tehát, hogy Európán-szerint a tanulók a **nemi orientációra és a sokszínűsége nézve igen nagy**

eltéréseket tapasztalnak nevelésükben (a családi és a közösségi életben) és az oktatásban (iskolai környezet).

Az elmúlt néhány évtizedben egyre több kutatás született a lesbikus, meleg és biszexuális (LMB) ifjúság oktatásban átélt tapasztalatairól. Az iskolai környezetnek nagy hatása van és szorosan kapcsolódik a tanulók mentális és szellemi egészségéhez. Az oktatás összefüggésében nagyon fontos, hogy a tanárok és a tanárszakos hallgatók elsajátítsák, hogyan alakítható ki egy úgynevezett befogadó osztály. Egy 2016-os felmérés szerint a nemi hovatartozással kapcsolatos homofób megjegyzések még mindig igen gyakoriak (Kosciw, Greytak, Giga, Villenas és Danischewski, 2016). Szexuális irányultságuk miatt minden harmadik tanuló érzi magát veszélyben az iskolában. Gyakran elkerülik a "nem biztonságos helyeket", például a mosdókat és a tornatermi öltözőket. Négy tanuló közül három mesélt az iskolában átélt szóbeli zaklatásról, ami a szexuális irányultságukon alapult. Azok az LMBT diákok, akik ezeket a diszkriminatív megnyilvánulásokat tapasztalták, többet hiányoztak az iskolából, alacsonyabb eredményeket értek el, és motivációjuk is alacsonyabb volt az átlagnál. Ezenkívül szegényebb pszichológiai és mentális jólétről számoltak be.

2. Coming out

Ami a szexuális orientációt és a nemi identitást illeti, a társadalom gyakran alkalmazza a „beskatulyázást”. Az, hogy egy személy hová „passzol” (ha egyáltalán létezik ilyen hely, „skatulya”), mindenkinek magának kell eldönteni. Az 1. rész azonban bemutatja, hogy a valóság nem ilyen egyértelmű. Tehát mit jelent ez azoknak a tanulóknak, akik úgy gondolják, hogy szeretnének **coming outolni**, azaz **előbújni**? Mikor, hol és milyen módon bújnak elő a LMB tanulók? Mi az, amit esetleg egy másik tanuló meg tud tanulni tapasztalataikból, és milyen kockázatokat kell ismerniük a tanároknak (társadalmi elszigeteltség, zaklatás, gyenge iskolai teljesítmény,...)?

A coming out (előbújás) arra a személyre utal, aki valaki másnak elmeséli szexuális irányultságát. Azoknak az embereknek, akiket az ellenkező nem vonz (és ez az uralkodó norma) nagyon ritkán kell előbújniuk, de a lesbikus, meleg, biszexuális és transznemű embereknek el kell dönteniük, hogy „elrejtsek”, „leplezzék” érzelmeiket, vagy nyíltan megmondják az embereknek szexuális irányultságukat, illetve nemi identitásukat (LGBT Youth UK, 2018). Az LMBT-személyek bármely életkorban és számos ok miatt bújhatnak elő.

Bármi is legyen ennek az oka, a fiatalok számára a **kortársaknak, a családnak és a szűkebb társadalomnak** döntő szerepe van abban, hogy a coming out során pozitív tapasztalatot éljenek át. A fiatalok gyakran először társaik előtt bújnak elő, mielőtt a szüleikhez vagy a szélesebb családnak coming outolnának. Néhány LMB tanuló egyértelműen pozitív támogatást kap, de sokan nem. A tanároknak fel kell készülniük arra, hogy felmérjék, tanulóinak szüksége van-e az általa igényelt támogatásra, és szükség esetén más támogatási forrásokat is felajánljon.

Ha egy diák nem bújik elő a tényleges zaklatás vagy annak félelme miatt, a mentális egészségre és a személyes fejlődésre gyakorolt hatás igen káros lehet. A **biztonságos iskolák létrehozása** kulcsfontosságú ahhoz, hogy a tanulók biztonságban érezzék magukat. Ehhez minden résztvevőnek – a tanulóknak, a tanároknak, a támogató személyzetnek és a szélesebb iskolai közösségnek – ösztönöznie kell az LMB-barát légkört, ahol lehetséges, az iskolai kapukon túl is.

3. Szexuális egészség

A legtöbb tanár és szülő számára a szexuális egészség kérdése nehéz és kínos téma. Nem meglepő, hogy a homoszexualitást illetően a téma még komolyabb kihívást jelent. Ez a

feltételezés azonban felesleges és egyúttal káros is, mivel a diákok ilyen módon nem szereznek tudomást a potenciálisan akár életmentő információkról. Ez az alfejezet tehát széles körű betekintést nyújt a szexuális egészséggel kapcsolatban, beleértve a szexuális jogokat és a szexualitást is. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által megfogalmazott, szexuális egészségre vonatkozó definícióra támaszkodva túlmutatunk a fizikai szempontokon, és megfogalmazzuk az érzelmi és pszichológiai "jólétet" a szexuális élmények és kölcsönhatások szemszögéből.

A következő fejezet áttekintést nyújt a **szexuális úton terjedő betegségekről (STD)**, beleértve a HIV/AIDS-et is, azzal a céllal, hogy megszüntesse a homoszexualitáshoz kapcsolódó sztereotípiákat azáltal, hogy objektív tájékoztatást nyújt a tanárok és a diákok számára. Itt is a korrekt és átfogó információkra összpontosítunk, hogy ösztönözzük a (homoszexuális és biszexuális) tanulók tájékozott, biztonságos és egészséges magatartását.

Végül, az utolsó fejezetben felhívjuk a tanárok és a tanulók figyelmét az átfogó szexualitás-oktatás különböző formáira és funkcióira. Milyen (formális és informális) szexuális oktatás-nevelés létezik a közoktatásban és milyen módon jelenik meg a homoszexualitás a „hagyományos” szexuális nevelésben? A virtuális tanfolyamok, továbbképzések és anyagok elősegítik a hozzáférést, ami hasznos és szükséges azok számára, akiknek szülei és/vagy tanárai nem tudnak vagy nem hajlandók válaszolni az esetlegesen felmerülő kérdésekre. De mint mindig, így ez is magában hordozza azt a kockázatot, hogy a tanulók ellenőrizetlen vagy inkorrekt információkra támaszkod(hat)nak, ami káros, vagy esetlegesen akár katasztrofális következményekkel járhat. Ez a szakasz mind a tanárok mind pedig a tanulók számára megfelelő anyagokra és megközelítésekre fókuszál, ismét a biztonságos szexre és a szexuális egészség megőrzésére összpontosítva.

4. Különböző életmódok

Az első modul utolsó része visszautal az előzőekben felvetett kérdésekre. Mi a heteroszexualitás, a homoszexualitás és a biszexualitás? Elfogadjuk, hogy mindez normális, de mit tekinthetünk normálisnak? Ezzel a kijelentéssel az a probléma, hogy ha bármit „normálisnak” tartunk, az azt feltételezi, hogy bizonyos létformák a lét „helyes útját” képezik. Barker (2016, online) azt állítja, hogy: „A normál(is)” nem jelenti (és nem jelentheti) azt, „amit minden alkalommal látunk” vagy „amit a legtöbbet látunk”. A „normálisnak” tehát valami másnak kell lennie, nem jelentheti feltétlenül ezeket a megközelítéseket. Bármennyire is kihívást jelent a heteronormativitás, a heteroszexualitás nem tekinthető normálisnak csak amiatt, mert a populáció „legtöbbje” heteroszexuális. A kihívást jelentő heteronormativitás éppen az, hogy megkérdőjelezi azt a gondolatot, hogy a heteroszexualitás az egyetlen normális, természetes vagy megfelelő formája a szexualitásnak (Barker, 2016).

Ezért annak érdekében, hogy tanulóinkat az iskolában támogassuk, és hogy biztonságos, barátságos, befogadó és innovatív környezetben tanulhassanak, tisztában kell lennünk a gender és a szexualitás terminológiájával. Ezen kívül feltétlenül szükséges, hogy akár kritikus vitába lépjünk és az összes közösséget nyitottá tegyük az LMBT elfogadására. Fel kell készítenünk a tanárokat, a szülőket és a tágabb közösséget a fiatalokkal való beszélgetésre a szexualitásról, hogy elfogadják a különbségeket. Ezen kívül rá kell világítanunk arra, hogy visszautasítják azt az állítást, hogy valami „normális” vagy „nem normális”. Ez nagy erőfeszítést, türelmet és időt igényel. Hogy elősegítsük és ösztönözzük ezeket a beszélgetéseket, ez a fejezet számos történetet és javaslatot kínál az osztálytermekbe, az „iskola egészére” és a helyi közösségek részére.